

MOMENTS EXCEPCIONALS REQUEREIXEN MESURES EXCEPCIONALS: CAP A UNA GESTIÓ DE L'AIGUA QUE MINIMITZI ELS EFECTES DE FUTURES SEQUERES

Ens trobem, una vegada més, enfront d'un període de sequera. No és una novetat en el nostre país. Aquests períodes cíclics es veuran intensificats –seran més greus i recurrents– a causa dels efectes del canvi climàtic, per la qual cosa convé recordar que ens hem de preparar no per un simple període de sequera, sinó per un clima més sec, caracteritzat per pluges més irregulars. En aquest context, el passat dia 1 de març es va decretar l'entrada en fase d'excepcionalitat en el sistema Ter-Llobregat, un territori de 224 municipis i 6 milions d'habitants. Aquesta mesura comporta la reducció del 40% de l'aigua per a usos agrícoles, la reducció del 15% per a usos industrials i la prohibició del reg de zones verdes, tant públiques com privades. També hi ha una reducció de la dotació d'aigua mitjana pels habitants que es redueix als 230 litres per habitant i dia.

Aquesta declaració d'excepcionalitat posa en evidència que, si Catalunya vol una bona garantia en el subministrament d'aigua, les infraestructures actuals no són suficients per fer front a aquests episodis cíclics. També el model de governança i gestió requereix una reflexió que minimitzi els efectes dels períodes sense pluja i permeti anticipar mesures i decisions.

Gairebé quinze anys després de la sequera de 2008, tot i haver implementat diverses millores – especialment en capacitat de dessalinització i regeneració d'aigües depurades – que han permès retardar l'entrada en vigor de restriccions, ens trobem davant d'una situació molt similar que posa en evidència una manca d'infraestructures que posa en risc la garantia de subministrament en les àrees més poblades.

Amb les reserves del sistema Ter-Llobregat ja per sota del 30%, i amb les reserves d'aigua de la resta d'unitats d'explotació de Conques Internes en valors similars, convé fer balanç i analitzar quines són les solucions per al futur.

Les inversions realitzades en les darreres dècades –noves infraestructures de regulació com l'embassament de la Llosa del Cavall, dues dessalinitzadores, noves plantes de regeneració d'aigua i subvencions atorgades al món local per executar plans i actuacions hidràuliques– han permès aportar al sistema, ara que estem patint una sequera molt pitjor que la del 2008, un volum d'aigua molt important, i retardar així de manera significativa l'entrada en l'escenari d'excepcionalitat a gran part del territori.

Sense menystenir aquestes infraestructures hidràuliques ja desenvolupades, cal fer una revisió crítica del passat i reconèixer que encara no s'han desenvolupat totes les actuacions necessàries que contribuirien a pal·liar els efectes de la sequera.

Les solucions a futur, en un món tan complex com l'actual on els factors socials i ambientals han pres un paper molt important, han de ser necessàriament polièdriques i heterogènies, s'han

d'adaptar a la realitat territorial de Catalunya i han de comptar amb un elevat consens social, polític i econòmic. Pensar en una única solució als problemes de garantia en el subministrament d'aigua ni és viable ni és eficient.

L'aplicació de la tecnologia a les infraestructures de proveïment d'aigua, reforçaran la garantia i reduiran el dèficit estructural d'aigua, fent-nos menys captius de la meteorologia i més preparats per futures sequeres.

Entre les mesures a implantar a curt i mitjà termini, i en la línia recollida en el Pla de Gestió 2023-2027 de la planificació hidràulica de Catalunya, volem destacar-ne les següents:

US EFICIENT I ESTALVI

Fruit de la conscienciació de la sequera de 2008, es van generar hàbits d'estalvi en els usos domèstics que permeten afirmar que estem entre els països amb consums més moderats d'Europa, especialment a l'Àrea Metropolitana. Cal mantenir l'esforç en consolidar aquesta política de consum reduït i estendre-la als municipis que encara no han reduït els seus consums per càpita.

El potencial d'estalvi i ús eficient de l'aigua més alt el tenim en els consums agrícoles que, en bona part, no han seguit els estalvis generats en els usos domèstics. Cal invertir en la modernització dels regadius, avançar cap a cultius més tecnificats i aprofundir en l'eficiència de les xarxes i sistemes de regadiu, reduint pèrdues i maximitzant la producció. Els recursos generats per aquesta major eficiència en l'ús de l'aigua permetrien augmentar la garantia de subministrament d'usos domèstics, ampliar les hectàrees dedicades al regadiu i millorar el cabal ecològic dels rius.

AIGUA REGENERADA

L'aigua regenerada, amb un potencial enorme i encara lluny de ser ben aprofitat, està disponible de manera permanent i és un recurs que disminueix la dependència del clima. Les tecnologies actuals de regeneració, amb tota la garantia de control de qualitat, permeten posar a disposició del sistema abundants recursos per a usos industrials, agrícoles i també per a la reutilització prepotable indirecta.

Actualment, des de l'estació regeneradora del Baix Llobregat, es pot aprofitar aquest recurs en un volum similar al de la dessaladora d'El Prat. Degut a la sequera, l'any 2022 es van utilitzar 70hm³ d'aigua regenerada i la planificació de les Conques Internes de Catalunya preveu sobrepassar els 100hm³/any al 2027. Potencialment, podria arribar fins als 350hm³ a tot Catalunya.

APROFITAMENT DE L'AIGUA SUBTERRÀNIA

Les actuacions de sanejament i millora de la qualitat de les masses d'aigua realitzada en els darrers anys en compliment de la Directiva Europea Marc d'Aigua han permès recuperar el bon estat de nombrosos aqüífers. Són una reserva estratègica que s'ha de gestionar fent recàrregues

dels aquífers en períodes humits i aprofitar-ne els recursos en períodes secs. Per a la seva recàrrega també és possible utilitzar aigües regenerades amb tractaments avançats. Són, en definitiva, els nostres embassaments naturals soterranis i cal gestionar-los.

AIGUA DESSALINITZADA

L'aigua dessalinitzada és una font pràcticament il·limitada, però la seva producció té un cost energètic i ambiental molt important. En un país com Catalunya, l'aigua dessalinitzada és un recurs imprescindible per satisfer la demanda domèstica en períodes secs. Avui disposem d'una capacitat de 80 hm³/any, amb les dessalinitzadores del Prat i de la Tordera i d'una planificació de per augmentar aquesta capacitat fins a 170 hm³. Precisament pel seu alt cost energètic i ambiental, hauria de ser principalment un recurs de garantia durant els períodes secs.

INTERCONNEIXIÓ DE XARXES

Catalunya ha d'intentar incrementar la capacitat de regulació, i no pot deixar per més endavant la interconnexió de les seves xarxes, superant una divisió tant tècnica com administrativa en la gestió dels recursos hídrics que dificulta una veritable gestió integral. No deixa de ser paradoxal i difícil d'explicar que avui les restriccions d'aigua –especialment per a l'ús domèstic– només afectin una part del territori, mentre una altra part gaudeix de recursos gairebé suficients per a tots els usos.